

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 forinttal fizetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ czimzendő.

A hirdetési díj szabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Aron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Idejében fogjunk az aratáshoz. Réti János. — Kolozsvár gyümölcészete és szőlőszete. XII. Szentgyörgyi Lajos. — Állatkiállítás az 1885. budapesti országos kiállításon. — Pályázati hirdetmény. — Egyleti mozgalmak: Val. ül. 1884. jun. 9-én. — Egyveleg: Termelési kísérlet császárrozsza. Lovak alá hídás helyett homokot is használhatunk. Junius havi meteorológiai észleletek. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Idejében fogjunk az aratáshoz.

„A késői aratás kárral jár.” Ha az országban végbemenő nagy és szorgos munkát — az aratást tekintjük, azt tapasztalhatjuk, hogy rendszeren s általánosságban tulhagyják a gabonaféléket érni; bevárják míg a gabona szára s kalásza egészen megsárgul — s csak akkor fognak annak letakarításához, mikor már túlérésbe ment át.

Igaz, hogy okszerűtlen eljárás volna bármely terményt is korán, éretlen állapotában aratni le, mert ez által még nagyobb hibát követnének el. Tudva levő dolog ugyanis, hogy az éretlen mag hirtelen szárításnak kitéve összezsuzdik, garmadában előbb összefülled vagy kicsirázik, megdohosodik stb., de más részt a késői aratásnak is sok hátránya van, nevezetesen:

1. Igen sok mag pereg ki a kaszálás, kötés és hordás alkalmával, e magvesztés egy hektoliterre is felmegy holdanként s elég volna az új vetés vetőmagjának fedezésére.

Kivált a későn takarított árpánál tetemes a vesztés, mivel egész kalásza megy veszendőbe. S így elképzelhetjük, hogy az egész országban évenként mennyivel többet lehetne aratni, ha idejében s kellő erővel fognánk az aratáshoz, tudva azt, hogy az évenként kalászos növényekkel bevetett terület nagysága meghaladja az öt milliót hektárookban!

2. A túlérés mellett a magvak veszítenek értékekből, áruk alacsonyabb lesz, színük megfakul.

3. A szalma tápértéke csökken; ugyanis benne a farost mennyisége gyarapodik, ennek pedig az állatok — tett kísérletek szerint — csak kis részét emésztik meg.

Nem lehet tehát eléggé ajánlani a gazdáknak, hogy idejében fogjanak az aratáshoz s naponként szemle alá véve a learatandó területet — legyen kéznél a szükséges munkás kéz.

Az a kérdés már most, hogy mikor van a gabona érési stadiumában, mikor jött el az ideje az aratásnak, melynél tulhalogatni, s illetve lábán hagyni a gabonát többé nem hasznos, de kárral jár?

A kellő időpontot az aratásra megtaláljuk, ha a növény élettani folyamatát vesszük alapul s ebből indulunk ki.

Minden kulturnövény ugyanis, ha bevégezte tenyészfolyamatát, elkezdi felülről lefelé sárgulni, a többé nem működő gyökérből és szárból a még benne levő tápanyag felvándorol a kalászbába — a magvakba — s ott anyagcsere folytán átalakul a mag sajátlagos részeseivé (keményítő, siker, zsir, dextrin stb.) — A mint az előbb tejnemű — puha anyag keményedni kezd — s viaszhoz hasonló szilárdságot ér el (ujjaiuk közt nyomva a körömnek nem enged) s a kalász megsárgult, sőt a megsárgulás a kalász alatt is több centiméterre észlelhető: ez azt mutatja, hogy a növény gyümölcse (magja) érett s benne a csira (embryo) a szükséges tartaléktápanyaggal együtt készen van — a letakarításra, a felhasználásra, vagy jövő évi termelésre; szóval eljött az aratás ideje.

Ez az érési második időszak, ekkor leggazdaságosabb, legtöbb haszonnal jár a betakarítás.

Nincs ok tehát, miért tovább várni az éréssel, mivel az utóérést a gabona letakarítva is — markokban — képében (kalangyákban) is ép úgy végzi, mintha lábán állott volna. És elég ideje van cséplésig — az utóérés befejezésére.

Eltekintve már most attól, hogy a gabona mind sulyra, mind minőségre legjobb lesz akkor, ha a középerési időszakban vágjuk; az ezen időszakban végzett aratás még azon mellékes haszonnal is jár, hogy korábban rakhatjuk asztagokba (vagy csűrökbe) a gabonát, előbb csépelhetjük s előbb vihetjük a magot a piacra. Sőt kisebb lesz a risico

(kárveszély), elemi csapásoktól — az utolsó napokban — inkább megóvhatjuk teljes értékében levő terményünket, vagy legalább ellenük előbb biztosíthatjuk a tarló is előbb kerülhet feltérés alá.

Az aratásra alkalmas jó időből egy napot is vétek a gazdának elmulasztani, mert ki tudja mit hoz a jövő nap reggelen s a példabeszéd azt tartja: „a mit egyszer elmulasztunk, azt többé helyre nem hozhatjuk.“

Idejében fogjunk tehát az aratáshoz s jegyezzük meg magunknak jól: A késői aratás kárral jár!

Réti János.

Kolozsvár gyümölcsészetje és szőlőszete.

„Belső kertjeink.“

XII.

(Befejező közlemény.)

Tizenegyedik cikkünkben sem fejezhetvén be „gyümölcsészeti és szőlőszeti tanulmányainkat“, — e tizenkettődikben kell bemutatnunk még néhány kiválóbb kertet, dús tartalmával.

Elmondtuk e lapok 23-dik számában, hogy mily gazdag a külső-magyar-utca rendezett kertekben, — szőlő és más gyümölcsfajok remek gyűjteményében, — de nem szólhattunk akkor (a térszűke miatt) részletesebben a kiváló buzgalmu Benedek Ferencz, alig 6 éves berendezésű gyönyörű kertjéről, — s illetve annak tartalmáról, — s pedig ha ezt mellőzni kénytelenítettünk, valóban hiányos lenne e nemű „ismertetésünk.“

Benedek Ferencz ügylársunkat kiváló érzékkel és szeretettel ruházta föl a természet, különösen a növényvilág iránt. Minden kigondolható nemesebb fajú szőlő és más gyümölcsfajt összehozott ő már is lakása (Erzsébeth aggház-telek) nagyterjedelmű kertjébe, részben kész ojtványokban, részben pedig általa nemesített csemeték és szőlőtőkékben. — (Hát még a végtelen sokféle szép rózsá s más szebbnél-szebb kora tavasztól késő ősziig virító és szívet-lelket gyönyörködtető virág!) Valóban, tisztelettel kell meghajolnunk e csaknem egészen új berendezésű telep látásán s annak kitünő intézője és intézőnöje a fáradhatatlan házigazda és éppen oly odaadással munkáló gondos háziasszony előtt!

Hogy e tekintetben az impulsust honnan vették, nem szükséges emlitenünk, elég az hozzá, hogy ma már fölük tanulhatnak nagyon sokan, sokat — sokat! — Érdemeiket hatványosan emeli az a körülmény, miszerint egy nem is sajátjukat képező telket ékesítettek föl felségesnél felségesebb holmségekkel s mivelik azokat igazi szakértelemmel párosult buzgalommal. A messzi földön páratlan választékú szőlőgyűjtemény e sorok szerény írójától szerzetetett be s úgy a már-már termésre indult gyümölcsfák ojtványai és ojtógalyai is legnagyobb részben, s szaporítatik azok száma évről-évre nagy gonddal és lelkiismeretes tiszta rendben tartott szigorú pontossággal. — A fajok névszerinti felsorolásába nem bocsátkozunk, — legyen elég annyi e tekintetben, a mennyit fönebb jeleztünk, hvgy t. i. a „szine-java“ itt is szőlőnek, gyümölcsnek

főltalálható; — s tisztelettel figyelmeztetjük városunk érdeklődő publikumát s netalán e czélból átutazó vagy helyesebben szólva városunkat meglátogató ügyfeleinket arra, hogy e helyely el s ennek két fő nagyérdemű tényezőjével: Benedek Ferencz kedves ügylárs-barátunkkal s e tekintetben is igazi segítő társával, az ő nagybecsű feleségével megismerkedni el ne mulasszák! És ne pedig azért se, mert a mint a példabeszéd mondja, a „példa vonz“, s e sorok írója pedig lelkéből óhajta, hogy minél többen szegődjenek szolgálatába e lelketestet szakadatlanul frissességben tartó ügynek; s illetőleg annak a munkának, hol a szép és gyönyörűség a hasznossal annyira együtt található. — Megérdemli, hogy hosszú életet s abban sok örömet és boldogságot adjon Isten e Benedek-párnak, már csak e téren tanusított munkásságukért is. Ugy legyen!

Még hátra volna szólanom saját berendezésű, — az ev. ref. egyház tulajdonát kepező népiskola kertje — gyümölcs és szőlő gyűjteményéről; de hisz ezt feleslegessé teszi az a körülmény, miszerint annak termése — több más társainkéval együtt sokszorosan föl volt sorolva, el volt mondva olvasóink előtt, — s nem egyszer nyilvános kiállításokon is föltüntetve. Annyit azonban jelezni kívánunk, hogy e kert egy negyedszázad óta gyümölcs és szőlőszetet tanuló műhelye is, nem csak nagyobb iskolás növendékeinknek, kikből már nem egy tekintélyes műértő került ki, de összes tanulni vágyó népüknök, érdeklődő társainknak, s hogy e kertből terjesztettek évenként a legnevezetesebb szőlőfajok városunk kertjeibe és alkalmasabb fekvésű szőlő hegyeibe. — E két kertben sem találkoztunk legcsekélyebb jelével is a filokserának, — s pedig ha valahol utána kutattunk, itt ezt legszigorubbantettük ifj. Pataki Sándor tanács-biztos ellenőrzése mellett.

Legvégső napon a „II-ik községi iskola“, — hidelvei ev. ref. népiskolák, — Klatrobetz János, Pál András, id. Hutter Sámuel, Szenkowich Márton, a Domokos-féle és Csikj Mihály szőlős-gyümölcsös kertjeit vettük vizsgálat alá s hála a Gondviselésnek, sehol sem találtunk bajt. Igen azonban szép dolgot kisebb-nagyobb mértékben mindenütt, s különösen jeles fajú szőlőket, mindannyi helyen. S egyáltalában a város összes kertjeiben nagymérvű haladás tapasztalható 8—10 év óta. Kiemelendőnek tartjuk azonban a most említettek közül a „Klatrobetz-“ és „Szenkowich-kerteket“, melyek közül az első, nem csak nagy terjedelme, de gyönyörű szakszerű berendezése miatt is elismerésünket érdemelte ki, — föltaláltatván benne nagyon sok „választott“ alma és körtetfaj is az igen szép szőlőtelep társaságában. Dr. Klatrobetz Gyula orvos kitünő ügylársunk édesapja kertjéről van szó, a melyben e nagyérdemű fiatal pomologus is sokat — sokat plántált és nemesített derék atyja jelenlétében. — Itt kapott ugyszólva impulsust a kertészkedés iránt e fiatal orvostudor s vált aztán azzá a tekintélylyé, melylyel dicsekedhetik Német-Czernya (Torontálmegeye) vidéke gazdasági-kertészeti egylete az ő személyében, mint egyly. igazgatóban.

A Domokos-féle kert egyéb nevezetességek közt arról volt híres, hogy boldogemlékü birtokosa a Klerzso körtéket cultíválta kiváló gonddal és előszeretettel s innen szereztük be mi

is ugyszólva mindaznyian ez ígész szépségű nemes őszi körtefajt is itt találunk meg a többi jeles közt egy gyönyörű szőlőfajt is, melyet ma is „Domokos szőlő” néven ismerünk. Az id. Hutter kicsi kertje s illetve ennek gyűjteménye is méltó a fölemlítésre. Szőlőtelepe legnagyobb részben igaz, hogy kövér és király fajokból állott és áll, — de közelebbi időben szép számban szaporította külföldi csemegékkal is. S különösen szép gyűjteménye van a kajszinéből, amarellák és körtékből, melyeket saját kezűleg plántált és gondoz ma is fiatal lelki, veterán pomologus — méhész buzgó ügylársunk — kit az Isten még sokáig tartson meg jó példaadás tekintetéből!

Pál András kertjében kevés gyümölcs és szőlővel találkozunk, de a mi van, az színtén választott valami, hanem annál remekebb gyümölcsöse és speciális szőlője van a „Nádasteri” hegyben, hennan különféle szőlői levét, s azok közt a kitünő minőségű malváziát is külön szokta szüreti és kezelni házi pinczéjében, mely utóbbit, különösen ajánlunk figyelembe!

A II-dik községi iskola kertje, szőlője csaknem mind kövér és király, járdovány és boros, s csak elvétve van valami kevés egyéb is, s a mi a legnagyobb baj, igen is tulságos soknak tartjuk e területet a mi drága munkáltatási viszonyaink és mostoha klimatikus helyzetünkhöz képest. A gyümölcsfák pedig nagyrészen átoltandók, minthogy megelőző tulajdonosa (csak pár éve, hogy iskolai helyiségnek megvásároltatott) nem nagy gondot látszott fordítani az érdeemes fajok megválasztására. — Az ev. ref. népiskolák kertjei már kiesiségüknél fogva sem képesek nagyobb mérvű gyümölcs és szőlő cultura helyül szolgálni, — igen szépen diszló szőlő specialitásokat azonban mindkét helytt lehet mégis találni. Különben ez iskolák tanítói is úgy segítettek magukon, hogy nagyobb terjedelmű gyümölcsös-szőlő helyiségeket vásároltak a Szentgyörgyhegyi új hegyben, — s illetve „Tuzokmálban”, — s ott igyekeznek kifejtetni e nemű munkálkodásukat.

Csiki Mihály kertjében is sok szépet láttunk és tapasztaltunk, — a mi följegyzést érdemelne; de minthogy csak ismétlésekre bocsátkoznánk az eddig már sokszor elmondottaknak, mellőzendőnek véljük, csupán annyit jegyzünk meg, hogy Csiki kerületi kapitány derék ügylársunknál oly remek „kőmáli” bort kostoltunk, mely bizonynyal bármelyik erdélyi borvidékünk termésével kiállja a versenyt, — s nem egyét tul is szárnyalja. Valóban jól gondolták s helyesen választották volt azok a jezsuita barátok e szőlőhegy részbe a kövér és király szőlőket, — oly kiváló bort adnak e fajok itt nálunk a „Kőmálban”, mint amott Fehérvárt más hegyekéhez képest, a színtén e nemű ültetvényü híres „rózsamál”; csak hogy bizony Kolozsvártt egyáltalában meg kell szoknunk ahhoz, hogy termésünket valahogy elfogyaszthassuk.

Még hátra van, megemlékeznünk, egy főnőbb már említett derék ügylársunk házi kertjéről, t. i. a Szenkowich Martonéről, melyet tulajdonképpen azért is illő volt legutoljára hagynunk, hogy egy valódi érdeemes helyiség ismertetésével fejezhessük be e nemű cikksorozatunkat; de másfelől azért is,

mert történetesen éppen ezzel végeztük mult nyári fillokszeravizsgálati munkánkat.

Nem természetünk, érdeme fölött tüntetni ki az érdemetleneket, de másfelől vérünkbe gyökerezett, hogy a hol valami szépet, nemes, gyönyörűségest és hasznost fődözünk föl, ne „rejtjük véka alá.” — Így vagyunk épen most is, midőn egy „könyökös pajtásunk” (igen mert fősgyökeres gyümölcsészeti, szőlészeti, kertészeti szakoszt. tag ez érdeemes barátunk) gyönyörű kis kertjét s illetve annak magába foglaló anyagát akarjuk bemutatni távolabbi ügyfeleinknek, — hogy láthassák legalább lelki szemekkel azt a nem kis mérvű industriát, melyet kifejt egy szép és jóért sovargó lélek.

Alig tíz éve, hogy e hidelve-nagyutczai pusztá kis telket sajátjává tette tisztelt barátunk, s ráépítette azt az igazán csinos — cukkerli emeletes kis házat, s kezdte ahhoz tartozó kerthelyiségét az ő szokott, megfontoló természete szerint rendezgetni, s már is sok válogatott gyümölcsöt izlettünk abból. Igaz, hogy a kert talaja is kifogástalanul vegyített az építkezés idejé; de fejlík is ám benne nagyszerűvé körte, alma, kajszin, s a gyönyörű szőlők legválogatottabb fajai, — úgy hogy senki közülünk hamarabb nem fejleszt s nem hoz az izelő gyülemésekre korai Morillont, korai Chasselast s más szőlő ujdonságot, mint éppen ő. — Hát még batuljai, nemes Colmárja, Ferdinánd korona örököse, Ambrósia és Nancy kajszinjei, Girókuti-féle nagyszerű dinyefajai mily tökélyre fejlődnek!? Szép is ám látni e drága növényei közt páratlan buzgalmu ügylársunkat s hallgatni őtet, véleményezni egy s más terménye fölül; s ajánlgatni „füne k-fának” mind azt, mit ő kitünőnek ismer, terjesztésre méltónak tart.

Sok jeles, szakértő s különösen buzgó pomologikus és senologikus taggal rendelkezik, csak itt helytt Kolozsvártt erd. gazd. egyletünk, de tisztelet mindannyinak! Szenkowich tisztelt ügylársunkat egyetlen egy sem mulja fölül e tekintetben. — S hát még mennyi nemes tettet követ el titokban, — miként rendel meg évek óta egyik-másik kisebb-nagyobb tanintézetnek az „Erdélyi Gazdát”, s oszt ki szakmunkákat anélkül, hogy csak nevét is tudatná az illetőkkel. Szóval: Szenkowich lelkes ügylársunk élőszóval, írásban, tettel (uti figura docet) arra törekszik, hogy e téren, mind szélesebb körben terjesztessenek a reális ismeretek; s ennek folytán boldoguljon édes hazánk nagyja, apraja, s viruljon e hon. Üdv és szerencse kísérje még sokáig földi pályáján emelkedett keblü barátunkat, jó példaadónkat, s nyugasztalja az a tudat, hogy mi is legszivesebben tartunk vele.

Szentgyörgyi Lajos.

Állatkiállítás

az 1885-iki budapesti országos kiállításon.

(Folytatás.)

C) Hizott szarvasmarha- és juh-kiállítás.

I. Hizott szarvasmarha.

1. Magyar erdélyi fajta: a) szeszgyári vagy más gyári hizlalások, b) gazdasági hizlalás.
2. Nyugoti fajták: a) tisztavérűek, b) keresztezések.

Kor és ivar szerint ezen csoportból kiállíthatók: borjúk hat hónapos korig, üszők, ökrök 3 éves korig, ökrök 3 évesnél idősebbek, tehének, bikák.

3. Hizott bivalak.

II. Hizott juhok: a) merinosok, b) francia és más fésűs juhok, c) raczkák és raczkavért tartalmazó juhok, d) angol husjuhok és ezek keresztezései.

D) Tenyészhuh-kiállítás.

A tenyészhuhok következő osztályokban állítandók ki:

1. Merinos: a) electoral negretti, b) hazai fésűs gyapjasok, c) francia eredetűek.

2. Angol husjuhok: a) down juhok, b) hosszú gyapjasok, c) egyéb tenyészetek.

3. Raczkák: a) houniak, b) külföldiek.

4. Egyéb fajták.

5. Keresztezések.

Juhtenyésztők tartoznak: először: legalább is 6 darabot, t. i. két kos és négy nőstényből álló csoportot kiállítani; az angol husjuhok csoportjában kivételesen egy-egy apaállat is kiállítható; másodsor: a merinosok c) csoportjában a kiállítóknak ajánlatik, hogy nyírott állatokat is mutassanak be; az angol husjuhokat kiállítók pedig kötelezettek minden csoportból egy darabnak megnyírottan való kiállítására, a bíráló bizottságnak azonban szabadságában áll, még egy darabot megnyíratni a bírálat teljesítésénél.

E) Méh-kiállítás.

Magyar, Olasz, Krajnai, Cyprusi, Kaukazi méhfajták. Egész családok vagy csupán királynék.

F) Tenyész-sertés-kiállítás.

Különleges minta-kiállítás.

A) A tenyész-sertések következőleg osztályoztatnak:

1. Hazai kondor sertések: a) szökék, b) feketék vagy fecskék.

2. Külföldi kondor sertések: a) szerbek, b) románok.

3. Hazai husosabb tenyészetek.

4. Nagyfülűek: a) lápsertések, b) hegyi sertések, c) tüskések.

5. Angol tenyészetek: a) nagyok, b) kicsik, c) közép-nagyok.

6. Keresztezések.

A tenyészsertések csak jó erőben, nem pedig hizott állapotban állítandók ki, még pedig a hazai és vele rokonfajtákból legalább 8 db.

G) Hizott sertések.

I. Különleges minta-kiállítás.

A hizott sertések is az F alatt említett hat osztály szerint csoportosítatnak, csak hogy ezekből legalább 100 darab állítandó ki.

A hizott sertések lehetőleg a tenyészállatok szomszédságában állítatnak ki, hogy ez által a tenyésztés végczélja is bemutatassék.

A különleges tenyész és hizott sertés-kiállításban levő állatoknak szükséges eleséget a kőbányai sertéshizlaló- és kölcsönt előlegező részvénytársaság napi áron szolgáltatja, a hizók ellátásáról maguk a kiállítók gondoskodnak.

II. A hizott sertések általános kiállítása.

A hizók általános kiállítására nézve a kőbányai összes telepek képeznek kiállításat.

A hizott sertések tárlatán hizlaló-telepek is állíthatóknak ki. A hizlaló-telepeken az eladó falkák is bemutatathatók. A tenyésztés érdekében kívánatos továbbá, hogy ezen hizlaló telepek azon hazai tenyészetet is megnevezzék, a honnan hizlalandó állatjukat szerezték.

Az általános kiállítás területén elhelyezett sertések után térdij nem fizetendő.

H) Tenyész-szarvasmarha-kiállítás.

I. A tenyész-szarvasmarhák következőleg osztályoztatnak:

1. Hazai és vele rokon fajták: a) magyar jellegű, b) erdélyi jellegű, c) szerbiai, d) bosnyák, e) egyéb vidékekről küldöttek (római).

2. Hegyi fajták: a) borzderesek (Braunvieh), schvyczi, allgauer, montafuni, inthalli, mürzthalli; b) pirostarka, svájciak és az ebből eredő velük azonosítható tájfajták, u. m.: messkircheni, miesbachi és kuhlandiak; c) pinzgauer és möllthali marha.

3. Lápajták: a) a keleti tenger partvidékéről, b) az északi tenger partvidékéről.

4. Könnyen hizó fajták: a) angol, b) francziák, c) németek.

5. Egyebek: a) tájfajták, b) keresztezések.

6. Tenyész-bivalak.

A szarvasmarhák a „hazai és vele rokon fajták“ és „a könnyen hizófajták“ osztályában kiállított állatok között a gazda saját tenyészetéből igásokat és hizott példányokat is kiállíthat, hogy ezek által a tenyészet értéke még inkább bizonyíthatassék.

I) Ló-kiállítás.

I. Televér lovak: a) angol, b) arab. II. Hátas lovak. III. Hámos lovak. IV. Igás lovak. V. Málhás lovak és ponnyk.

Az egész lókiállítás három különböző részre oszlik; és pedig: 1. az általános lókiállításra, hová mindazon lovak tartoznak, melyek oly tenyésztők részéről állítatnak ki, a kik egy vagy több kancza után gazdaságilag tenyésztettek, illetőleg ily lovakat tartanak; 2. ménesbéli kollektív-kiállításokra, melyek által a nagyobb ménesek tulajdonosai külön keretben kívánják bemutatni méneseiket; 3. a lótenyész-bizottmányok által rendezendő vidéki kollektív-kiállítások osztályára, melyben az ország egyes kiválóbb és egyöntetűbb jellegű lótenyésztéssel bíró vidékei lesznek kollektív kiállítások által képviselendők. Ez utóbbi osztályban csakis földmives tenyésztők lovai szerepelhetnek, s ezen kollektív-kiállítások iránt külön utasítás fog a rendelkezésükre hivatott megyei lótenyész-bizottmányok elnökeihez kiadatni.

V. Díjak és kitüntetések.

A kiállított és jutalomra méltó állatok, külön kibocsátandó jury szabályzat értelmében pénzdíjakban és kitüntetésekben részesülnek.

A kitüntetések a következők: 1. Nagy diszokmányok. 2. Nagy bronzérmek.

Az érem mellett az érdemet bővebben kifejtő oklevelek adatnak ki.

VI. Szállítási kedvezmények.

A kiállításra küldendő állatok részére a vasuti és gőzhajózási társulatoknál jelentékeny szállítási kedvezmények eszközöltnak ki, melyek idejekorán közhírré fognak tétetni.

Minden bejelentőnek a bejelentett állatok kedvezményes szállítása érdekében a kiállítási hivatal által két igazolvány küldetik, melyek egyike az állatok kísérlőjénél marad, a másik pedig a feladási állomáson a fuvarlevélhez csatoltatik.

VII. Bejelentés.

A bejelentésnek az országos bizottság által ingyen szétküldött bejelentő-íveken két példányban, gondosan és olvashatólag írva, az alábbi határnapig meg kell történnie és pedig:

1. Baromfi- és tengerinyul kiállítás bejelentési határideje 1885. január vége.
 2. Ebkiállítás bejelentési határideje 1885. január vége.
 3. Hizott szarvasmarha- és juh-kiállítás bejelentési határideje 1884. szeptember vége.
 4. Tenyész-juhkiállítás bejelentési határideje 1884. szeptember vége.
 5. Méh-kiállítás bejelentési határideje 1885. június 15.
 6. Tenyész- és hizott-sertés-kiállítás bejelentési határideje 1885. április vége.
 7. Tenyész-szarvasmarha kiállítás bejelentési határideje 1884. október vége.
 8. Ló-kiállítás bejelentési határideje 1884. október vége.
- A bejelentő-ívek közvetlenül a kiállítási hivatalhoz (Budapest, Nákóház) küldendők.

(Vége köv.)

Pályázati hirdetés.

A tarczali m. kir. vinczellér-képezdében a nyilvános osztályozó vizsgálatok f. évi augusztus hó 6—10 ig, a zárvizsgálatok pedig 10-én tartatnak meg, — a midőn is 9 harmadéves növendék végzi az intézeti tanfolyamot, kik méltányos díjazás mellett, gyümölcsészeti, szőlészeti és pinczekezelői állást készek elfogadni.

Az e tekintetbeni tudakozódásokra bővebb felvilágosítással, az intézeti igazgatóság szolgál.

Ugyancsak a fentnevezett intézetben az 1884-ik év október hó 15-én kezdődő új tanfolyamra 7 államköltséges tanuló felvételére ezennel pályázat nyitattik.

Felvételi kellékek:

1. A 16 évet betöltött életkort igazoló keresztlevél.
 2. Erős, egészséges testalkatot és védhímlővel beoltást igazoló orvosi bizonyítvány.
 3. A községtől kiállított jó erkölcsi bizonyítvány.
 4. Az elemi iskolák sikeres bevégzését igazoló bizonyítvány.
 5. A szülők vagy gyámok írásbeli nyilatkozata, hogy az illető tanuló az intézetet a tanfolyam bevégeztéig el nem hagyja.
- A fent elősorolt s kellőleg bélyegzett bizonyítványokkal felszerelt kérvények szeptember hó 1-ig, az intézeti igazgató-

sághoz beküldendők, honnét az illetők a fel- vagy felnemvételről szeptember hó 15-ig értesítettnek.

A felvett tanuló tartozik magárf fehér- és más egyéb ruhával, valamint írószerekkel kellően ellátni és október 15-én az intézetbe belépni.

Az államköltséges helyek betöltésén felül még saját költségesek is vétetnek fel, kik is az ételmezés, mosás, lakás, fűtés és világításért havonként előre tartoznak 14 frt 50 krt fizetni.

Idősebbeknek, katonaságtól menteseknek és nagyobb képzettségűeknek, az állami helyek elnyerésében előny adatik.

Kelt Tarczalon, 1884. június hó 28-án.

Az igazgatóság.

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1884. június hó 9-én.

Tartatott alelnök Szabó József elnökle alatt, jelen voltak: Girsik János, Reich Albert, Sárosy Pál, Bodor Antal, Báró Bánfi Dániel, Gróf Bethlen Gergely, Báró Jósika Sámuel alelnök, Molnár Sándor, egyleti ügyvéd és Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

107. A május 8-iki ülés jegyzőkönyve felolvasatván — a kulturatlaszra nézve határozatott, hogy a titkár személyesen tegyen közelebből lépéseket az orsz. statistikai hivatalnál a szükséges adatok megszerzésére iránt, elvárva a jövő ülésre ebbeli jelentését. A mai jegyzőkönyv hitelesítésére Bodor Antal, Girsik János és Sárosy Pál tagtársak kéretnek fel.

108. A nyári ülések mikénti megtartása iránt előterjesztés tételvén — határozatott, hogy tekintettel a k.-monostori ösztöndíjas pályázat határidejére a júliusi ülés 14-ike helyett 21-én fog megtartatni. A folyamodványok július 14-én d. u. 3 órakor fognak Szabó József elnökle alatt Bodor Antal, Sárosy Pál, Vörös Sándor és a titkár által tárgyalatni, mely alkalomra az igazgató ur fog előadól felkérteni. A bizottsági tárgyalás a választmányi tagokra nézve nyilvános. Az augusztusi választmányi ülés tekintettel az állatkiállításra elmarad és nyomban a kiállítás bezárta után — szeptember 4-én — fog megtartatni.

109. Antos János értesítése, hogy távolléte miatt egyetünk a szolnoki kiállításon nem képviselhetette — tudomásul szolgál.

110., 111. Gámán-nyomda számlái 41 frt 85 kr. vegyes és 76 frt 60 kr. kiállítási nyomtatványokról — rendben találattván, utalványozva lettek.

112. Szolnok-dobokamegyei gazd. egylet tudatja, hogy a folyó évben a vándorgyűlést már meg nem tarthatja — sajátos tudomásul szolgál.

113., 114. Udvarhelymegyei és székásmenti gazd. egyletek budapesti collectiv kiállításunkhoz csatlakoznak, a terület határozott megjelölését későbbre tartván fenn — örvendetes tudomásul szolgál.

115. Ministerium 19,460. sz. alatt pótlólag több megye munkásszükségletéről értesít — tudomásul szolgál.

116. Ministerium az egyes vidékekre ajánlt szőlőfajok jegyzékéből 20 példányt küld — az érdeklődők között kiosztandó.

117. Ministerium 20,608. sz. a. az állami állatorvosok székhelyeit közli — az erdélyrészi adatok lapunkba felveendők lesznek.

118. Gallicziai gazd. egyesület tudatja, hogy a bécsi komlóvásár ügyét nem pártolhatja, mert az ottani komlót a vevők a helyszínen felkeresik és még indáján megveszik — tudomásul szolgál.

119. Krajnai gazd. egyesület a bécsi komlóvásárra nézve pártolólá nyilatkozik, de miután ott csak most kezdik a komlót művelni, az árhullámmásra még tapasztalatai nincsenek — tudomásul szolgál.

120. Bécsi gazd. egyesület kulturmérnöki állásra pályázatot hirdet — lapban röviden közlendő.

121. Komárommegyei gazd. egyesület az 1840. évi Mezei rendőri törvénynek az újkor színvonalának megfelelő módosítása végett a belügyministeriumhoz intézett felterjesztését pártolui kéri — egyhangulag elfogadott és hasonló felterjesztés határozottatott.

122. Fogarasmegyei gazd. egyesület megalakulását tudatja s tagjaink sorába lépni óhajt — az ifju társaság melegen fog üdvözölni s a tagságra nézve határozottabb nyilatkozatra kérni. Egyszersmint felkérendő lesz a t. egyesület, hogy a budapesti kiállítás collectióban résztvenni sziveskedjék.

123. Udvarhelymegyei gazdasági egyesület október 11. és 12-én Székely-Keresztúron rendezendő állat- és terménykiállításának programját küldi meg — lapban röviden közöltetvén, választmány annak idején a személyes képviselőről is gondoskodni fog.

124. Győrmege közönsége tudatja, hogy a romániai határzár és vámszerződés ügyében tett újabb előterjesztésünket teljes mértékben pártolja és magáévá tette — tudomásul szolgál.

125. Budai honvéd- emlékszóbor bizottsága gyűjtő-ívet küld — miután az egyesület mint elvi határozatnál fogva ily czélokra nem adakozhatik, a gyűjtő-ív az irodában fog kitétetni.

126. Magyar leszámoló és pénzváltó bank körlevele, melyben a budapesti közrakárak és elevator igénybevételel ajánlja — tudomásul szolgál.

Hitelesítik:

Girsik János,

Bodor Antal,

Sárosy Pál.

Szabó József,

egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos,

egyleti titkár.

EGYVELEG.

— Termelési kísérlet császározással (Garde du Corps). A kísérletet 12 Hectár középminőségű tajajon — hol azelőtt $\frac{2}{5}$ r. árpa s $\frac{3}{5}$ r. burgonya termelt — hajtotta végre. Elvetette september végén sorokba, a talaj 4 mázsa ammoniák superphosphatot kapott. A kelés rendesen fejlődött, jól áttelelt, tavasszal és nyáron is kedvezett neki az időjárás. Vetett pro Morgen 14 $\frac{1}{2}$ metzent (kat. hold. 98 liter). Aratott pro Morgen 19 Scheffel s 1.5 metzent, vagyis 810 kltg. Egy Scheffel mag sulya 85 ö volt. Tehát a holdankénti termés kitétt 19 Hectolitert s 1 Hectoliter sulya 84 kilogrammot. R. J.

--- Lovak alá hidlás helyett homokot is használhatunk. Egy német gazda 20 évi tapasztalat után úgy nyilatkozik, hogy löistálókba legcélszerűbb homokkal — melyet évenként egyszer, és pedig tavasszal rétekre kihordjuk s mással pótoljuk — 62 cm. vastagon kitölteni az állásokat. Ezen eljárásnak előnyül felhozza a következőket: először a ló puha és hűvös helyen áll a mi az izmok és patákra jó befolyással bír. Másodszor típrások, különösen télen hegyes sarokkal, nem fordulnak elő. Harmadszor sokkal tisztábban tartható az istálló levegője, mert mást nem kell tennünk, mint időnként a homokot átforgatni, felálni s esetleg kevés új homokkal pótolni. Negyedszer kevesebb vasalásra lesz szükség, mert hosszas állásban, pl. a hosszú téli éjszakákon is, kevésbé kopik a patkó. Ötödször olcsó és jó rétrágyához jutunk. Hatadszor nem leendő kiadásunk hidlás beszerzés esetleg kövezésre, s a homok kihordás s újnak behordási költsége fejében kitűnő trágyát nyerünk. A lovak ép oly tisztán, sőt tisztábban tarthatók, mint bármiféle más állásban, mert a homok a nedvességet utolsó cseppig felszívja. Egyedüli hátránya ezen eljárásnak az volna, hogy az oly lovak, melyek kaparni szoktak esetleg gödrössé teszik állásukat. Ezen szokásuktól elszoktatjuk, ha pár napig vastagon almozunk alájuk, vagy pedig elegendő munkát adunk, mert a fáradt ló nem fog kapalódní. Nemcsak ló, hanem juh istálókba is alkalmas a homok s azért ott, a hol beszerzése nem jár felette sok nehézséggel, jó lesz megpróbálni. (E. É.)

— Junius havi meteorologiai észleletek. A kolozs-monostori állomás észleleteiből közöljük a junius havi összevont adatokat, u. m. légnyomás (tengerszintre redukálva) középátlaga 754.2, legmagasabb junius hó 27-én 762.8, legkisebb junius hó 4-én 750.4 milliméter, középhőmérséklet C° 16.0, legmagasabb junius hó 28-kán 25.6, legkisebb junius hó 19-én 8.7. A páranymás átlaga 11.3 milliméter, a légnedvesség százalékának átlaga 84. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szélesend 1-szer, szél 89-szer, ugyanis északi szél 2-szer, északkeleti szél 5-ször, keleti szél 29-szer, délkeleti szél —szer, déli szél —szer, délnyugoti szél 5-ször, nyugoti szél 37-szer és északnyugoti szél 11-szer. A csapadékos napok száma tett 19-et, hó volt —, jég 1, égháboru 8 napon, összesen 135.3 milliméter csapadék volt e hónapban, legtöbb 17-én, azaz 19.2 milliméter. —

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest július 5. Bécs július 5.	
Buza	9.25 — 10.05 frt 9.80 — 10.80 frt
Rozs	— — — frt 9.10 — 9.60 frt
Árpa, takarmány	— — — frt — — — frt
Árpa, szeszfőzésre	— — — frt — — — frt
Árpa, seres	— — — frt — — — frt
Zab	7.90 — 8.15 frt 8.25 — 8.60 frt
Törökbuza	6.50 — 6.60 frt 7.00 — 7.40 frt

Budapesti marhavásár július 3-án. Összes felhajtás 3331 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 30 db.

bika, 1027 db ökör, 708 db vágó tehén, 127 db. fejős tehén, 253 db. bival, 410 db. borju, — db. bárány, 1287 db. juh Árak: bika darabonként 100—280 frt, ökör páronként 170—380 frt, vágó tehén páronként 140—340 frt, fejős tehén darabonként 80—175 frt, bival páronként 140—300 frt, borju drbonként 10—36 frt, bárány páronként — forint, birka páronként 16—25 frt. Húsarak 100 kilonként: ökorhús 55—58 frt, tehénhús 53—56 frt, borjuhús 30—36 frt, bivalhús 49—53 1/2 frt.

Bócsi marhavásár június 30 án. Összes felhajtás 1328 drb és pedig 613 drb. magyar, 313 drb. lengyel és 402 drb. német fajta, melyből — — drb. ökör, — drb. tehén, — drb. bika és — db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 58—65 frt, lengyel 60—63 frt, német 54—65 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt. Lában darabonként — — frtot fizettek.

Kőbányai sertés vásár július 4-én. (Az első magyar sertésbizalmi és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) A felhajtások nagyobb részt felhízott sertésekből állottak és mert piacunkon kész áruban a készletek szűkek, azért az üzleti hangulat e héten emelkedő árak mellett szilárd volt. Hétzárlattal jegyzett árakon nem lehetett venni semmit.

Heti átlag árak: magyar vál. áru 280—320 klg. nehéz 51 1/2—52 1/4 krral, 180—270 kilogr. nehezek 52—52 1/2 kr. — Öreg 300 klg. túli nehéz — — kr, vidéki sertés 51 1/2—52 kr. Transitóban: szerbiai 50 1/2—52 kr., romániai 49—51 kr, tuskás — krral tiszta kilogrammonként. Összes felhajtás: 7259 darab, összes elhajtás 8055 drb.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Kivánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

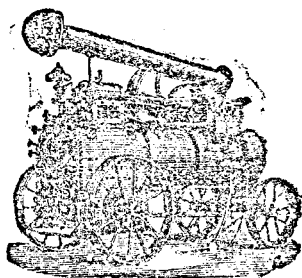
Üzlet nagyobbítás és vízművészeti kellékek tárlata.

Szerelő-műhely vízvezetékek kftak s berendezésére.

(3) Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (28—52)

(14.)

KOTZÓ PÁL

GŐZCSEPLŐKERETEKET.

Járgánycseplőket.

Tisztítócséplőket

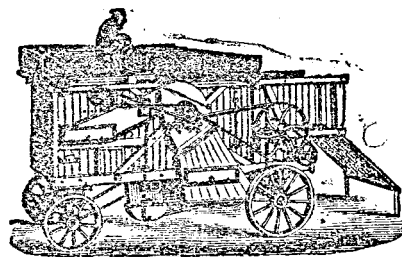
Járgány vagy gőzhajtásra.

MALMOKAT.

gépészmérnök
BUDAPEST

üllői-ut 18. sz.

ajánl

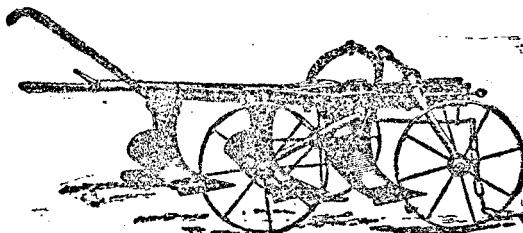

Két- és hárombarázdás
szab. ekéket.

Vető- és arató-gépeket.

Konkolyválasztókat.

Rostákat, morzsolókat.

Részletes árjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

(9—10)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús	
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tüzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balázsfalva	junius	26	650	550	450	—	—	470	—	—	250	40
Bánya-Hunyad	junius	24	700	520	520	—	240	520	—	—	240	44
Besztercze	junius	17	613	425	—	—	288	450	700	230	300	36
Brassó	julius	4	700	600	445	465	310	460	325	205	250	48
Csik-Szereda	julius	2	800	635	475	500	350	550	220	70	200	36
Deés	julius	1	740	640	580	380	360	480	590	240	300	42
Déva*	julius	5	1015	835	790	—	650	785	220	120	290	40
Erzsébetváros	julius	5	700	550	500	—	400	500	300	180	250	44
Fogarás	junius	27	725	—	425	—	310	530	260	150	210	42
Gyula-Fehérvár	julius	5	675	550	500	—	—	515	—	150	196	46
Gyergyó-Szent-Miklós	julius	5	850	750	500	500	300	575	240	80	180	40
Hátszeg	junius	30	630	540	420	260	360	480	120	8	250	40
Kézdi-Vásárhely	julius	3	700	600	500	450	330	520	400	100	300	44
Kolozsvár	julius	3	734	—	489	—	324	494	460	230	300	48
Maros-Vásárhely*	julius	3	840	625	740	680	675	615	450	200	450	46
Medgyes	julius	3	675	588	455	—	345	488	175	90	210	46
Nagy-Enyed	julius	3	675	575	475	—	375	500	480	180	280	44
Nagy-Szeben	julius	4	710	560	490	—	330	510	170	140	325	47
Nagy-Várad	julius	1	740	594	510	434	258	488	300	160	330	48
Segesvár	julius	3	750	540	450	—	340	500	150	110	200	44
Sepsi-Szent-György	julius	7	720	520	380	300	500	230	130	150	40	48
Szamosujvár	julius	7	675	575	500	—	300	500	240	75	240	40
Szász-Régen	julius	3	650	462	462	—	325	475	350	230	210	44
Szász-Sebes	julius	3	700	600	500	—	375	550	200	105	240	46
Szászváros	julius	5	690	590	470	—	350	550	300	80	210	44
Székely-Udvarhely	julius	1	850	600	500	—	350	550	—	—	200	40
Szilágy-Somlyó	julius	4	634	520	520	—	260	552	300	200	300	44
Teke	junius	30	650	550	500	450	300	550	300	40	1200	40
Torda	julius	5	700	550	500	500	350	475	100	15	250	44

A *-al jegyzelt árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-26 1-30 1-36 1-40 1-52																			
	széri hirdetésnél bélyeggel együtt																			
	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr				
1/16 oldal teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8/16 oldal teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2/16 oldal teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/16 oldal teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.